

הכנסת השביעית
מושב שני

פרוטוקול מס. 140

מישיבת ועדת החוקה, חוק ומשפט, שהתקיימה
ביום ג', כ"ג בחשרי תשל"ב - 12.10.71,
בשעה 10.30.

נ כ ח ו - חברי הוועדה:

י. גולדשמידט - היו"ר
ר. ארזי
י. ארידור
א. אנקוריון
מ. ביבי
מ. בן-פורת
ש. פרידמן
י. קלינגהופר

מוזמנים:

מר שמגר - היועץ המשפטי לממשלה
גב' י. קרפ - משרד המשפטים

מזכירת הוועדה:

גב' ר. מלחי

ר ש מ ה :

שולמית פרג

בסדר-היום: חוק חוקרים פרטיים ושרותי שמירה - סכומי ועדת משנה ג'.

היו"ר י. גולדשמידט:

אני פותח את הישיבה.

אני מקבל בברכה את כל הבאים, חברי הוועדה, היועץ המשפטי לממשלה, גב' קרפ, המזכירות. אני מקווה שהפגרא היחה לטובת העניינים. כולנו נכנסנו לשנת תשל"ב, שנה טובה ומבורכת.

קבלתם ודאי את כל התוספות שקבענו לשבועיים הקרובים. אחרי שבועיים אלה ייפתח מושב הכנסת. אחרי פתיחת מושב הכנסת אנו נקיים את הישיבות של הוועדה לפי הסדר.

ועדת המשנה, בראשותו של ח"כ קלינגהופר, סיימה עבודתה, ואנו צריכים לאשר את זה ונתייחס לזה ביום א' הקרוב - ב-17.10.71.

היום אנחנו עוסקים בחוק חוקרים פרטיים ושירותי שמירה, תשל"א-1971. זהו חוק שהוחל בו במליאת הוועדה הזו והועבר לוועדת משנה. ב-21 ביוני 1971 הועבר נוסח החוק לוועדה, ובו הגישה חלק משתי ישיבות לעיון ההצעה כפי שהיא. בשתי ישיבות אלה היו מספר החלטות, אשר מהן מסיימות את הדיון. ומהן הבנות שעלינו לדחות סיכומים עד למקום מרוחק יותר. מכל מקום, אני מזכיר לכם כאן על מה היו הדיונים והסיכומים.

בסעיף 1 של ההגדרות מהעכב, למעשה, האישור של ההגדרה "משרד לשירותי שמירה" עד שנגיע לפרק ד', וזאת בשל הסתייגותו של ח"כ אנקוריין אשר הציע להפריד את ענין השמירה מהחוקרים. על כל פנים, התקיים דיון פרלימנרי, והוא סוכם כך שיש לדרוש רשיון נפרד בנוסף לפתיחת משרד. כלומר, אחד שיהיה חוקר רשוי, ואחד לפתיחת משרד, כך שיידרשו שני רשיונות.

בישיבה השניה אושרה גירסה ג' לסעיף 2. היו גירסות שונות בנוגע לראשית הוועדה הזו, על כן אושרה גירסה ג' האומרת, שיהיו בוועדה שבעה חברים, ושופט מחוזי שיהיה היושב ראש. יחד עם זאת, היחה בעיה שטרם הוכרעה - בענין פסילה, האם לענין זה צריך שיהיה שופט מחוזי או שופט שלום. אין ספק שענין זה יוכרע לאור החלטה אחרת. שעדיין לא הגענו אליה - אם הוועדה יכולה לבטל רשיון (סעיף 15).

זאת ועוד: בסעיף 3 נחקלה גירסה א', מתוך התפשרות לסעיף 4. בסעיף 4(א) - "התאמן שלוש שנים" - היחה הסתייגות של ח"כ הלוי.

באותו סעיף 4(א) הוצע להוסיף אחרי "במקום" את המלה "ובתנאים".

ועוד בעיה עמדה בפני הוועדה - מה תעשה הוועדה אם אמון החוקר לא היה של שלוש שנים רצופות; אם היו הפסקות קצרות וכו'. הסיכום בוועדה היה, שאנחנו נקבל מהיועץ המשפטי לממשלה ניסוח מתאים בענין זה. (מר שמגר: יש לנו ניסוח כזה).

עוד דבר: בסעיף 4(א)5, נחקלה גירסה א', ושינינו שם את המלה "אופיו", ובמקומה כתבנו "תכונותיו". אבל נתעוררה כאן שאלה אחרת שלא הכרענו בה. יתכן שנשמע את היועץ המשפטי לגבי כוחה של המשטרה בענין חוות הדעת. האם הוועדה יכולה לתת את הרשיון, או אם אין התנגדות - האם הוועדה יכולה לשלול רשיון מסיבות או שיקולים אחרים.

מכל מקום, ענין המשטרה נשאר פתוח לגבי פסילה או דחיית בקשה, או מתן תשובה שלילית לבקשה לרשיון.

מר שמגר :
זה כרוך למעשה גם בשאלה הקודמת שהיושב ראש העלה לגבי הנוסח החדש לסעיף 4(א). ההצעה כפי שעמדה בפני הוועדה הייתה כך, שאם המשטרה לא מעניקה אישור, אז חסר אלמנט בסיסי שבאמצעותו הוכל להעניק את הרשיון. אני חושב שאלה אשר העלו ספיקות, וראו מעין ריקון הוועדה מתוכנה, מצאו כי יש בכך צמצום מהותי ביותר במעמסה של הוועדה והמשמעות של שיקוליה.

לכן אני מציע ריכוז תנאי שיקול, ואז נלך לפי הכתוב בסעיף 4(א): "לא ינתן רשיון לאדם לעסוק כחוקר פרטי אלא אם נתמלאו בו תנאים אלה:

(1) ...

(2) ...

(3) ...

(4) התאמן שלוש שנים לפחות מתוך שש השנים שקדמו לבקשה, ברציפות או לסרוגין, בעריכת חקירות במשרד לחקירות פרטיות בפיקוחו ובהדרכתו הישירים של מנהל המשרד, או במקום שהוכר לענין זה מטעם הוועדה ופורסמו ברשומות."

כלומר, הוא אזרחי וחושב ישראלי; מלאו לו 23 שנים; בעל השכלה על יסודית; התאמן 3 שנים לפחות, ברציפות או לסרוגין - זאת אומרת, 3 שנים התאמן בפיקוחו ובהדרכתו של מנהל משרד.

"(5) הגיש אישור מהמשטרה על העדר רישום פלילי" (על פי החוק החדש, רישום עבירות). או, "מטעמי בטחון הציבור" - זו כמובן ורשימה אחרת - "איך רישום פלילי".

"(6) עמד בבחינות ..."

"(7) איך מניעה לדעת הוועדה - מטעמים של בטחון הציבור, או מטעמים של עברו, תכונותיו או התנהגותו של המבקש - להענקת הרשיון." כלומר, משקל הכובד עובר להחלטה הסופית של הוועדה, ואז זה לא ימנע מהמשטרה להופיע בפני הוועדה ולטעון בפניה. מכל מקום, ההחלטה הסופית היא בידי הוועדה.

א. אנקוריון :
אני מציע להוסיף בסעיף 4(א) את המלה "או" לפני המלים "בעריכת חקירות". לדעתי, אין לסמוך על המלים "עריכת חקירות".

כמו כן אני מציע להוסיף את המלים "ובתנאים" אחרי המלים "או במקום". אם כן, הסעיף יתוקן כדלקמן:

"4(א) התאמן שלוש שנים לפחות מתוך שש השנים שקדמו לבקשה, ברציפות או לסרוגין, או בעריכת חקירות במשרד לחקירות פרטיות בפיקוחו ובהדרכתו הישירים של מנהל המשרד, או במקום ובתנאים שהוכרו לענין זה מטעם הוועדה ופורסמו ברשומות."

אדם כזה יכול להיות אדם שעבד במשטרה.

י. קלינגהופר :
אני מסכים למגמה שאותה מציע היועץ המשפטי לגבי הקביעה הסופית אשר לא תהא בידי המשטרה. כלומר, כובד המשקל שלה היא הוועדה, ולא בידי אחרים. אולם, אני חושש פן הניסוח הזה אינו קולע למטרה, שכן פסקה 7 ללא שילוב ניסוחי כפי שכתוב בפסקה 5 עלולה להתקבל כהחמרה.

מר שמגר:
פיסקה 5 שלי היא שונה. אני מציע שם שיגיש אישור מהמסטרה על העדר רישום פלילי, כך שאני מוציא לגמרי מהמסטרה את הענין ומעבירו לוועדה.

י. קלינגהופר: אם כן, אין לי כל הערה.

ח. ארידור:
תיקון כזה דרוש. אני מסכים שצריך להוציא את זכות המסטרה בנוגע לשלילת רשיון. בפרט בענין תכונותיו של המבקש. אולי כדאי לבדוק מחדש את ענין שלילת רשיון בגלל התנהגותו. איך אפשר לשפוט תכונות של מבקש? אם אנחנו משאירים את ההחלטה לוועדה בענין התכונות, הרי שאז יש טעם שהוא יביא אישור של העדר רישום פלילי. אם נכתוב בפירוש שצריך להביא אישור של העדר רישום פלילי, יכול להיות רישום פלילי שאין בו קלון, כגון: עבירה טכנית בענין בנין ערים.

לא הייתי מציע שהוועדה תכנס לבעיה של עבירות שיש עמן קלון או אין בהן קלון. לכן אני מציע לכתוב "לבדוק עברו".
אני מקבל את הצעת היועץ בלי פיסקה 5. לדעתי, דבר כזה עלול למנוע מתן רשיון לאנשים שראויים לכך. הוועדה יכולה לבדוק את זה.

א. אנקוריון:
אני רואה כי בין ההסתייגויות לסעיף זה ישנה הצעה שלי, לסעיף קטן (ג).
אני הצעתי כי לפני מתן הרשיון תפרסם הוועדה שמות המועמדים וכו'. אני בדעה שכאן צריך לדרוש מהמסטרה תעודת יושר. אבל אני מסכים שלא לתת למסטרה את המלה האחרונה, ושהחלטה בענין זה צריכה להיות בידי הוועדה.

היה פה ויכוח גדול על המלה "אופיו", וזה הוכרע. לגבי המלה "תכונותיו" - אני חושב שהיא יותר עונה.

מכל מקום, אני מוכן לקבל את הצעת היועץ המשפטי. הדברים רשומים במסטרה, ואין לדרוש יותר מזה. אבל אני שואל את עצמי: אנחנו כאן רוצים שהוועדה תשקול אם האדם ראוי לקבל רשיון בגלל עברו והתנהגותו. אם כן, כיצד תעשה את הדבר הזה? הרי לוועדה אין מנגנון כזה. לכן אני לא בטוח שזה לגמרי עונה להצעה.

לדעתי, זוהי בעיה רצינית. צריכה להיות פרוצדורה, ויתכן שצריך לומר פה יותר מזה, או שאפשר להשאיר את זה לתקנות או לוועדה עצמה, או שיש לפרסם את זה בעתונות היומית. למעשה, אני חושב שזה צריך להיות בעתונות היומית. אני בהחלט בעד זה שלפני שתפרסם הוועדה בצורה שתקבע בתקנות, שתתן הזדמנות נאותה להתנגד למתן הרשיון.

אני חייב לציין כאן דבר דומה - הייתי חבר במועצה המשפטית, ואז היו בפניה שני מקרים בולטים: אדם שרצה להיות עורך דין. אמרו עליו שהוא לא לגמרי יציב. חוסר היציבות שלו התבטאה עם אשתו, היו ויכוחים, מכות בפומבי ועוד. לגבי מקרה זה טענתי בלהט כי כל הדברים הללו אינם נוגעים להענקת הרשיון. ועוד: אם אדם חטא, זה לא צריך למנוע בעדו לקבל רשיון. אולם, אחרי כמה שנים, כאשר ראיתי את הבזיון על המקצוע, בתור מקצוע, וכל ההשתלשלות הזו, חשבתי כי מוטב אחרת.

המקרה השני היה של אדם אשר בקש רשיון כאשר לא היתה אצלו יציבות נפשית, לכן ועדת המסנה קבעה שלא לתת לו את הרשיון משום שחשבו כי הוא אינו מתאים להיות עורך דין. מהנפסיון

אנחנו יכולים לראות כי מקצוע של עורך דין הינו מקצוע שאפשר ללמוד ממנו. אני חושב, כי עם כל רצוננו לא צריך להזניח את זכויות הכלל. אנחנו צריכים לשמור על כך לא פחות מאשר על זכויות הפרט. לכן אני מציע שייקבע כאן הענין של ה"סקרינינג" ("Screening"), ושהוועדה תוכל להחליט בענין זה, ולא באופן שגרתי.

היו"ר י. גולדשמידט:

האם הוועדה תוכל לקבל את הרשות להזמין את המשטרה כדי לשמוע ממנה

את הפרטים? אולי יש לעשות כך שהמשטרה תדע במה המדובר?

(ב) לגבי הצעתו של ח"כ אנקוריון, בענין פרסום רשימת המועמדים: לכאורה, זה נראה ענין גדול שהיקפו הכמותי איננו כל כך רב. אכן מניין תדע הוועדה על שמו הטוב והתנהגותו של המבקש?

יש נוהלים אחרים שהמבקש צריך להגיש המלצות של 3 אנשים בדרג מסויים. השאלה היא אם הזכות הזו תנתן לוועדה, והיא אז תהיה במצב שתוכל ליצור תמונה יותר שלמה.

מר שמגר:

לגבי התופעה הזו של הוקרים פרטיים

שתאיר את הבעיה הזו - משרדי החקירות

עוסקים היום בעבודתם בתחום שחורג מהתחום של חקירה פרטית, וזה התלבן בחודשים האחרונים בצורה יותר בולטת. היה סימפוזיון, ואז נאמר כי את האינפורמציה אוספים בעזרת מחשבים. הסתבר שמשרדי החקירות בישראל כבר עברו לשיטה זו, והם מזדקקים לארכיב גדול לאיסוף אינפורמציות מכל הבא ליד. אפשר לומר כי הם אוספים ארכיונים גדולים מאד.

אני נוטה לתמוך בהצעת ח"כ אנקוריון,

ולבנות ורטייה מתוקנת לאור הערתו של ח"כ ארידור. לדוגמה מקרה כזה:

נער בגיל 16 גנב חפוחים, או נסע ברכב שלא היה לו ביטוח, לכן הוא הובא למשפט. אין ספק שמסוגלים להביא לוועדה את המשפט הזה, ואז הוועדה תפסול או לא תפסול את בקשת המבקש להעניק לו רשיון - הכל לפי אופי המקרה.

אני מספל בנושא זה בשירות המדינה,

כאשר המגמה שלי לעבור מפסילות לאופי העבירות. אני רוצה ליצור תחום חדש.

הייתי מוציא בכלל את המשטרה, אבל

בסייג. הייתי רוצה להבטיח בחוק את חובתה ויכולתה של המשטרה להופיע בוועדה, שזה יהיה מוגן בחוק, משום שאינני רוצה שבבג"צ יאמרו למה הופיעה המשטרה.

על אופי התכונות וכו' - הייתי מקבל

את ההצעה של "סקרינינג". יבוא מישהו בפני הוועדה אשר יאיר את עיני הוועדה, לאחר שיהיו פרסומים בשנים-שלושה עתונים. אם כן, יהיה טעיף שבו ייאמר כי מפרסמים ברבים, וכך שהוועדה תקבל הסתייגויות מהקהל הרחב. אני סבור שייאמר כאן גם לגבי מקרים חסויים. כלומר, שיהיו סייגים מטעמי הציבור כפי שישנם במקודת הראיות.

מ. בן-פורת:

האם יש אפשרות למשטרה להוציא עבירות שנעשו בצבא?

מר שמגר:

יש עבירות של משמעת. אנחנו מבקשים

חומר מכל מיני גורמים. אם יש לאדם

עבירה צבאית חמורה, אז הזרוע של הרשות המבצעת תופיע בענין זה, בהתאם לחוק.

מר שמגר:

אני סבור כי המלצות הנו דבר מלאכותי מאד. אם אין הד שלי מהקהל, ואין עבירות פליליות, אז לשם מה המלצות? זה דומה במקצת לדרישות של עולים חדשים שרוצים להביא ערבויות.

י. ארידור:

אני שותף לדעה זו שיש לאפשר ליועץ משפטי, או לבא כוחו, להופיע בפני הוועדה. אבל יתכן שתהיה חלונה נגדו, או שתהיה התנגדות בעקבות הפרסום. אינני חושב כי נוכל לכחוב שתהיה זכות הופעה ליועץ משפטי.

מר שמגר:

בכל מקרה חייבים להופיע. אדם זכאי לזה לפי בקשתו. הייתי אומר; "הוועדה רשאית...". שזה יהיה כמו ועדת השחרורים.

י. ארידור:

מה בקשר לבעיית התכונות?

י. קלינגהופר:

אני חושב שצריך להיות גם ענין של זכות הגנה.

מר שמגר:

אנו נביא נוסח מחאים לוועדה.

היו"ר י. גולדשמידט:

כל זה נוגע לפיסקה 5.

הייתי רוצה לחזור לרגע לאי הבהירות, נדמה לי, הקיימת בסעיף 4(א)(3). כתוב: "הוא בעל השכלה על יסודית", ולא נאמר "מושלמת". עם הרפורמה בחינוך, אז החינוך העל יסודי מתחיל מכתה ז' אולי נאמר שהוא חייב להיות בעל חינוך סדיר עד גיל 14-15?

א. אנקוריון:

בחוברת הכחולה נאמר "בעל השכלה תיכונית", הכוונה הייתה שלא יהיה פחות מהשכלה זו

של 12 כיתות.

היו"ר י. גולדשמידט:

חינוך החובה מתחלק, עד ו', ואחר כך מ-ז' עד י'. חושבני כי צריך להבהיר את

הדבר הזה.

מר שמגר:

אולי צריך לחזור להצעה הכחולה.

ג. ביבי:

במליאת הכנסת היו דעות שהתנגדו לכך, ונראה היה שהשכלה תיכונית הנו דבר מוגזם, מה עוד שלגבי שוטרים או קצינים במשטרה אין עליהם חובה לסיים בית ספר תיכוני. לכן ראו שיש להקל בענין זה.

אני סבור שבמקרה זה צריכה הוועדה להחליט, שהשכלה על יסודית היא מעל למינימום של חובה שהמדינה דורשת מתלמיד. כלומר, חסיבת הביניים תכלול בתחום הדרישה הזו.

היו"ר י. גולדשמידט:

השלים לימוד חובה, הרי שזה גמר כיתה ט'.
והשניים שלאחר מכן יהיו מכיתה י'.
אולי נאמר, למד לימוד סדיר עד גיל 14-15..

א. אנקוריון:

נראה לי כי אנחנו לא התכוונו להקל
מעל-תיכוני. הוויכוח התעורר לא רק
לגבי השם, אלא גם לגבי התוכן, ואני בדעה שצריכה להיות השכלה של י"ב
כיתות, כלומר גמר בית ספר תיכוני. בל נשכח כי זהו מקצוע שדורש ידע,
אינטלגנציה.

במסגרת מסתפקים במועט הזה של בית ספר
עממי. אמת היא שאיננו דורשים ממנו השכלה גבוהה, אלא מחצית ההשכלה
הגבוהה. מכל מקום, לימוד תיכוני חייב להיות כאן. מי שלמד, יקבל
רשיון כזה; מי שלא למד, לא יעבוד במקצוע זה.

י. קלינגהופר:

אני חושב כי בענין זה עלינו להחמיר.
אני מציע להוסיף בסעיף קטן (ב) את
הענין הזה של אפשרות של ויתור מצד הוועדה במקרים מיוחדים. אכן זהו
מקצוע קשה, עדין, ואדם חייב להיות בעל השכלה מינימלית שתעמוד בדרישות
המקצוע הזה. מאידך, יכולים להיות דברים שאין לחזותם מראש. הייתי
סומך על הוועדה שבראשותה עומד שופט, ואני סומך עליה שתתן פטור מטעמים
מאד מאד מבוססים. הנורמה יכולה להיות י"ב כיתות, יחד עם זה היא לא
יכולה להיות נוקשה. לכן אני מציע לתת פטור כזה בפסקה (3).

מ. ביבי:

כאשר הונחה בעיה זו בפני הוועדה,
רצינו לפרש את הענין הזה של השכלה
תיכונית - האם זה עם תעודת בגרות או לא, ואז הגיעה הוועדה למושב
של השכלה תיכונית. בזמנו, העלה ח"כ בן-מאיר המנוח את ההצעה, ועתה
ייבדל לחיים ח"כ קלינגהופר מעלה את ההצעה שהוועדה תוכל לתת פטורים.

י. ארידור:

הדרישה של 12 כיתות תמנע אנשים רבים
מלעסוק במקצוע. אם אדם השלים, פחות
או יותר, השכלה כזו, ואחר כך יצטרך להתמחות של 3 שלוש, זה יותר מדי.
ההנחה היא, שרוב האנשים שהולכים לדברים אקדמאיים לא ילכו למקצוע זה,
כי הוא נחות בתור קריירה או מקצוע בחיים.
מכל מקום, אם אנחנו נדרוש לימודי תיכון,
או לימוד 12 כיתות, אנחנו למעשה שוללים על ידי כך מאנשים אלה להכנס
למקצוע.

אני בעד פיקוח חזק, מבלי שיהיה צורך
בלימוד תיכוני או לימוד של 12 כיתות. אם חושבים ששמונה שנות לימוד
זה מעט, אזי נכתוב 10 שנות לימוד. לדעתי, צריך להתאים את החוק הזה
לדברים אחרים. אכן שוטר נמצא במסגרת, אבל גם חוק פרטי יהיה במסגרת.
והרי איננו אומרים שכדי לנהל את המקצוע של שוטר דרושים 12 שנות לימוד.
שוטר יכול לחקור אדם. הקריטריונים לא יכולים להיות שונים בהשוואה
למקצועות אחרים דומים.

מה שצריך לעשות הוא, להטיל פיקוח חזק.
ואינני סבור ש-12 שנות לימוד יהיה תחליף לפיקוח.

לגבי כשירותו, אם הוא סיים 10 או 12 שנות
לימוד: השאלה היא, כיצד הוא מתנהג? איך היה עברו? מהו הרקורד שלו
במקצוע? יתכן ובכיתה השביעית הוא נאלץ להפסיק ללמוד, וללכת לעבוד.
יכול להיות שאדם למד 11 כיתות בפקידות, או בבית ספר מקצועי. האם אדם
כזה לא יוכל להיות חוקר פרטי?

א. אנקוריון:
בשעתו, לקחה בהשבון הוועדה כולה את העניין של ויתורים, גם בעניין ההשכלה וגם בעניין ההתמחות. אני חושב שזה הדבר ההגיוני ביותר לתת אפשרות לוועדה להקל בעניין זה, אבל זה צריך להיעשות בגבולות מסויימים. לא הייתי משאיר את זה לעניין של פריבילגיה, כלומר שהוועדה תתן אחר כך. בהשוואה לעורך דין, הרי קיימת אפשרות לקצר את הזמן של ההתמחות. יש החשבות מסויימת. לפעמים יש גם החשבות בגילו של האדם. אבל האם יעלה על הדעת לשחרר את האנשים האלה מהחובה היסודית לגמור את לימוד המשפטים? - חושבני שלא.

אני אומר, כי לא טוב הדבר לתת לוועדה יותר מדי אפשרויות במתן הקלות. אינני סבור שיש להרחיב את הסמכות הזו.

בעניין ההשכלה היסודית, שבמקרה זה זו השכלה תיכונית: אני לא חושב שאפשר לרדת לגבי מקצוע זה מ-12 שנות לימוד, או 12 כיתות. אני רוצה לשמור על כלל זה.

מ. בן-פורת:
הדרך היחידה היא, להצמיד את המבקש לחוק הינוך חובה חינוך. כלומר, אם המדינה קובעת לה שהשכלה יסודית לגבי כלל ישראל היא כזו וכזו, אז שתהיה כזו. לא יתכן שאנחנו נקבע באחד החוקים שלנו 10 שנות לימוד ובמקום אחר, אחרת. אם אנחנו נקבע 10 שנים, אז הוא חייב ללמוד 10 שנים. כיום חוק הינוך חובה הוא של 10 שנים. אנחנו כבר החלטנו לגבי החלתו של חוק הינוך חובה, וב-1975 זה יהיה עד גיל 15. זה כבר חוק מעשי. (י. ארידור: כאשר זה יהיה כך, אז נתקן את זה כאן).
אם כן, נצמיד את זה לחוק הינוך חובה. ככל שחוק הינוך חובה תיגס יתקדם, גם אנחנו נקדם אותו כאן. (י. קלינגהופר: מה תעשה עם אלה הקודמים?) אז הם ייהנו. חוק הינוך חובה, כידוע, היה של 8 שנות לימוד.

זאת ועוד: כל מי שמדבר על 12 שנות לימוד, הרי שהוא חייב לתקן בסעיף 4(א)(2) את גיל המבקש. צריך להיות 24 שנים, ולא 23 שנים.

היו"ר י. גולדשמידט:
חוק הינוך חובה איננו אחיד בכל הארץ, לכן איננו יכולים לנקוט בו. אבל יש עוד גורם: דרך השכלה וחינוך של בני אדם זה לא מאד מחוספס, ואי אפשר לצרף את זה לדבר חלק. למקרה זה, זה קשה מאד.
אנחנו רוצים שיהיה אישור ממוסד מוכר, ולא מוסד לא-מוכר. כל "הישיבות" שאינן ישיבות תיכוניות, גם אם הן מסודרות, אינן מוסדות מוכרים. "ישיבת קול-תורה" איננה מוכרת, וגם לא בפיקוח. אדם כזה שגמר ח' כיתות, ועבר למקצוע זה, ייפסל.
אני חושב שנכון כמו שאמר ח"כ ארידור, כי גם בעניין זה סעיף 3 יהיה בין הדברים שהוועדה יכולה לתת הקלה. (י. ארידור: לא צריך להיות מוסד מוכר) אבל אני בעד זה שיהיה מוסד מוכר.

מר שמגר:
אני חושב שאנחנו קובעים כאן נורמה, ואיננו צריכים לקבוע עקרון לגבי סוגי האנשים אשר יימנו על המקצוע הזה.

אני רוצה כי זה שגמר בית ספר תיכון, יראה בזה מקצוע חיים. כאן אנחנו קובעים את הנורמה הכללית, אבל במציאות שלנו צריך להביא בהשבון מקרים יוצאים מן הכלל, כגון: אדם בא מחו"ל, לא למד למודים סדירים. בבקשה, הוועדה חבדוק ותקבע לו תנאים אחרים כי לא היה בתנאים כאלה שלמד לימודים סדירים; אדם בא מרוסיה, אנחנו דורשים ממנו תנאי אחר.

מר שמגר:

העקרון צריך לקבוע את הרמה של המקצוע, הכוונה ללימוד תיכוני עם חוספת, מתן סמכות לוועדת לסטות, אם היא סבורה שבנסיבות הענין רכש השכלה אחרת. הוועדה חשקול, והפתח יהיה פתוח.

י. ארידור: כמה מהחוקרים היו גמרו 12 כיתות? אני רוצה לנסות ולראות אם רובם המכריע של החוקרים הם בעלי השכלה תיכונית.

מר שמגר: אנחנו התנסו בזה במסגרות אחרות, במשטרה ובצבא. לדוגמה, עבודת השוטר. כל פעולה חייבת ברישום על ידו. כאשר קם צה"ל, חלפו מספר שנים עד שנעשו מאמצים שאנשים ילכו על השבון הצבא ללמוד ולעבור בגרות. איפשרנו זאת לקצינים בשירות חובה. הצבא עוזר לו בזה. נוכחנו לדעת, שאדם יכול להגיע לתפקידו אם עבר בגרות. גם המשטרה מאפשרת זאת לקציניה. (י. ארידור: האם יש לכם סטטיסטיקה כזו?) אינני יודע את המספר.

י. ארידור: לדעתי, יש לזה משמעות משום שזה יביא לידי ממש ניתוק. אנשים לא יבואו למקצוע זה. לא כל אחד ירצה להתעסק בו, ואז יקרה כר שיצטערו על היוצא מהכלל, ואז הוועדה אם תרצה שיימשך המקצוע, תעשה יוצא מן הכלל.

ד. ארזי: לגבי הפירוש של חינוך על יסודי: אם השכלה על יסודית היא של 12 שנות לימוד, בלי בחינה - אני מסכים לזה. אבל אם הפירוש הוא 10 שנים, אני לא יכול לקבל את זה. פורת. יש הרבה מקצועות שלמרות שחינוך חובה, הוא של 10 שנים, אנחנו ממשיכים לדרוש מהם השכלה גבוהה. השאלה היא, מה המחוקק היה רוצה לראות במקצוע הזה?

אני חושב שהיחס של רוב, או כל חברי הוועדה, היה שמדובר במקצוע שהוא מקצוע די אחראי, ולי נדמה שבסעיפים רביים החמרנו למדי, כי ידענו שזהו מקצוע שיש לו השלכות שונות בחיים לא רק הכלכליים, אלא גם בחיים חברתיים, שכן חוקר נכנס לחיי המשפחה.

מכל מקום, אפשר לומר שאם אדם סיים 11 שנות לימוד, ורוצה להגיע לאותו מקצוע, אז עליו לעשות מאמץ, ללמד, ויהיה בעל השכלה תיכונית. אני דורש 12 כיתות, ואני מעדיף שזה ייאמר בחוק. אינני רוצה לתת לוועדה סמכות של ויתור. אני חושב שכן אנחנו נטיל הרבה מאד על הוועדה.

אני מסכים ואומר, שאני בעד זה שישאר הנוסח כמות שהוא - על יסודי; ושפירוש יהיה של 12 כיתות. אם אין פירוש כזה, אז שייאמר - 12 שנות לימוד.

היו"ר י. גולדשמידט: שייאמר כי סיים 12 שנות לימוד, דהיינו - לא כולל בחינת בגרות.

דבר זה נתון להגדרה.

לח"כ ארידור ברצוני לומר, הרני זה לא מקצוע שאנחנו דורשים שיהיה תקן מסויים במדינה, אלא אם יהיו יותר, אז יהיו יותר; אם יהיו פחות, שיהיו פחות. אנחנו לא עומדים

היו"ר י. גולדשמידט:

תחת לחץ שירבו חוקרים פרטיים בישראל. בדרך כלל, מעלים את יוקרת המקצוע ע"י העלאת הדרישות. לדעתי, ע"י הורדת הדרישות אתה ממילא מקבל למקצוע אלה שהם פחות טובים.

אני חושב שאפשר להחאחד על 12 שנות לימוד עקב זה שהננו ארץ עליה. זאה ועוד: מי שלומד לימודים אכסטרניים, יש לקחתם בחשבון.

דומני, שמוכרחים לתת לוועדה את בטמכות לוותר. זה יהיה לשיקול דעתה של הוועדה, שהמועמד קבל השכלה אקוויולנטית.

מ. בן-פורת:

אני אומר כי הוועדה תהיה יותר גמישה לגבי מועמדים שלמדו 10 שנים. כלומר, לא תהא גמישה לגבי אלה שלמדו למטה מ-10 שנים. אלא, מעל 10 שנות לימוד שתהיה אפשרות לוועדה להתחשב בזה.

א. אנקוריון:

אני מוכן להצטרף להצעתך, אדוני היושב-ראש, בענין ההשכלה האקוויולנטית של 12 שנות לימוד, ולא לומר שתהיה אפשרות של ויתור.

א. פרידמן:

לגבי המקרה של אקוויבלנט, יכול להיות מועמד שלא היה זקוק לכך וכך שנות לימוד. לכן נחוץ להגדיר את הענין הזה של האקוויבלנט.

י. ארידור:

אם זה בלי שיקול דעת, תצטרך אז הוועדה לבחון בחינות תיכונים, וזה איננו מחקבל על הדעת.

אני מוכן לקבל את הצעת ה"כ בן-פורת,

לא לרדת מ-10 שנות לימוד.

היו"ר י. גולדשמידט:

אנחנו מדברים על פיוס שנת הלימוד ה-12, או לימוד אקוויבלנטי. אם רמת ההשכלה נראית נאותה, אז הוועדה תכיר בזה.

אם האדם יוכיח שהיה בקורסים של העיריות או של ההסתדרויות שהם מקיימים, ואם הם ידועים, אז הוועדה יכולה להכיר בזה. גם השכלה בכתב יכולה להיות. אבל לימוד פרטי, או בחינה אינדיבידואלית - לדעתי, איננו יכולים לקבל.

מ. בן-פורת:

לדוגמה: פמל משטרה עבד 10 שנים במשטרה בחור חוקר. יש לו נסיון רב, כך שכל הסעיפים מתאימים לו, פרט להשכלה. מה במקרה כזה?

היו"ר י. גולדשמידט:

אם הוא רוצה להיות חוקר, הוא חייב להשלים לימודיו.

מר שמגר:

שישאר במשטרה, והיא תאפשר לו ללמוד.

י. קלינגהופר:
הייתי רוצה שייקבע בחוק כך שהוועדה תוכל לקבוע תנאי טרומי לפל הענקת הרשיון אם היא רואה שלא קיים את התנאי הזה של מינימום, אם זו בחינה, או השלמת השכלה. אם הוא יעמוד בזה, אז יינתן לו הרשיון.

(ב) מהדיונים שערכנו, ענין האקוויבלנט תופס מקום חשוב בהליכים. מכיון שאני לא בטוח אם הוועדה, לפי הרכבה זה, תוכל לשפוט דבר כזה, הרי שאני מציע שיהיה מומחה כזה בוועדה. אולי נוסיף את הענין הזה של הרכב הוועדה, ונאמר "מי שמומחה בעניני חינוך".

היו"ר י. גולדשמידט:
הרגשתי היא, שמוטב לא לנגוע בהרכב הוועדה. אם תעמוד שאלה כזו בפני הוועדה, הרי שאז תוכל לפנות למשרד החינוך, והוא יביע את דעתו.

לדעתי, אם נוסיף את זה, זה רק יסבך את הענין. משום שמשרד החינוך ישקול כך, וגורם אחר ישקול אחרת.

ההצעה היא: "סיים שנת לימודים י"ב, או קבל השכלה אקוויבלנטית".

ד. ארזי:
ישאלו, מה זה "השכלה אקוויבלנטית"?

א. אנקוריון:
זהו מושג שכבר קיים באיזה מקום.

מר שמגר:
אני מציע לכתוב "לפי שיקול דעתה של הוועדה".

היו"ר י. גולדשמידט:
אם כן ההצעה היא: "סיים שנת לימודים י"ב או קבל השכלה אקוויבלנטית-שוות ערך, לפי שיקול דעתה של הוועדה".

ה צ ב ע ה

בעד הנוסח שהוקרא ע"י היו"ר - רוב

הצעת הנוסח לסעיף 4(א)(3) - נתקבל

ז כ ו ת ה ס ת י י ג ו ת לחברי הכנסת ארידור וביבי לגבי הנוסח.

היו"ר י. גולדשמידט:
אנו עוברים לסעיף 4(א)(6) - "עמד בבחינות מטעם הוועדה בדיני ישראל ובאתיקה מקצועית, בהתאם לתכנית שקבע שר המשפטים".

בסעיף 4(ב) כתוב: "במקרים מיוחדים רשאית הוועדה לומר על התנאים האמורים בפסקאות (4) ו-(6) לסעיף קטן (א), כולם או מקצתם." על זה רוצה ח"כ קלינגהופר לערער.

י. קלינגהופר:

יכולים להיות מקרים מיוחדים של בחינה, כגון: אם עורך דין רוצה לקבל רשיון כזה, אז הוא עומד בבחינות. אבל אם אנחנו אומרים סתם "מקרים מיוחדים". כאן לא תהיה הגבלה למקרים מסוג זה, אלא צריך לשקול נסיבות מיוחדות אחרות. קודם לכן שמענו שהבחינה היא מאד חשובה לכניסה למקצוע. אם כן, מדוע עכשיו רוצים לרכך את הדרישה הזו, עד כדי כך שיינתן יפוי כוח לוועדה לפטור אותה מהכללים של מקרים מיוחדים?

היו"ר י. גולדשמידט:

בפריט (6) של סעיף 4(א) נזכרים שני תחומים - "דיני ישראל" ו"אחיקה מקצועית". מה יהיה דינו של אדם שלמד עד גיל 21 בישיבה ברבנות?

י. קלינגהופר:

"במקרים מיוחדים" כפי שכתוב בהצעה, זה יותר מדי רחב. אם זה שקול כנגד, אז טוב; אם לא, ואם זה מסיבות אחרות, אני מתנגד לזה כי אינני רוצה שתהיה סמכות רחבה כזו, שכן אני מייחס לתנאי הזה חשיבות מכרעת.

א. אנקוריין:

נניח, שהיה אדם שעבד כמנהל ענף, או אגף חקירות פליליות במשטרה, ומאיזו שהיא סיבה הוא עוזב את המשטרה בגיל 40 או 50, ורוצה לעסוק כחוקר פרטי. אדם כזה יכול להוכיח שהוא עסק בזה במשטרה. אם כן, איזה הגיון לשלוח אותו לעשות בחינה? למעשה, אינני מתנגד לזה, אבל אין לתת סמכות כזו רחבה. אני רואה משפטים שעוסקים במקצוע זה. אלה הם אנשים בעלי הכשרה משפטית. לדעתי, זו פרנסה די טובה. לחוקר מוצלח תהיה פרנסה גדולה יותר מזו של עורך דין לא-מוצלח. יכול להיות עורך דין בגיל 35-40, אשר ירצה לעסוק בחקירה, אז פה לא נאמר כי משחררים עורכי דין. לכן חייבת להיות פה פורמולה כללית שתהיה עם התחשבות במקרה.

אני יכול לתאר לעצמי עולים חדשים שעסקו בעבר בחקירות. יכול להיות שבדיני ישראל יתנו להם בחינה יותר מקוצרת. מכל מקום, חייבת להיות גמישות בוועדה.

י. ארידור:

אני רוצה לענות על הדוגמה של היושב-ראש, אשר בלי ספק אדם שלמד בישיבה הוא חייב לעבור בחינות בדיני ישראל. הוא חייב לדעת דיני ישראל, כי אחרת לא יוכל לעבוד כהלכה במקצוע.

אני גם חושב, שאם עורך דין ירצה להכנס למקצוע זה, הוא לא יהיה חייב לעבור בחינות. יחד עם זאת אני חושב, כי לא צריך לפטור אדם שמעולם לא עמד בבחינות בדיני ישראל. אם הוא עורך דין, אז הוא עמד בבחינות; אם לא עורך דין, אז אין כל סיבה להעניק לו רשיון.

אנחנו אומרים שיש לדרוש ממנו 12 שנות לימוד. אם הוא לא יעמוד בבחינה במתמטיקה, אנחנו נשקול את הדבר; אבל דיני ישראל אני חושב שזה דבר שדרוש מאד לעניין זה; אם אדם יודע את החומר, הוא יעבור את הבחינות; אם לא, אז הוא יצטרך ללמוד ולעבור.

ר. ארזי:

בסעיף הקודם היה ח"כ ארידור מוכן להסתפק במה שהוא הציע, ואילו כאן הוא מתמיר יותר. אף אני מתמיר, אבל אני טוען שהוועדה אם תראה כי מדובר באדם שיודע את החומר, היא תשחרר אותו.

אלה הם דברים פשוטים. אדם למד משפטים. כלומר, גמר שנתיים או 4 שנים משפטים, ואז לפי אותה חכמת תראה הוועדה

כי יש לו את הנתונים הדרושים. אז יש לו אקוויבלנט. בענין זה לא
הייתי מונע מהוועדה לעשות זאת. אני שואל, אם זה מקרה של עורך דין.
או אדם שהוא בוגר אוניברסיטה משפטית, למה שהוא יצטרך לעבור עוד פעם
בחינות?

מר שמגר:

אפשר לגשר על פני שתי הגישות בזה
שנמחק את שתי המלים "מטעם הוועדה"
(בסעיף 4(א)(6)). ואז הסעיף יהיה כדלקמן: "עמד בבחינות בדיני
ישראל ובאתיקה מקצועית, בהתאם לתכנית שקבע שר המשפטים". (י. קלינגהופר:
אולי נוסיף אחרי "בהתאם לתכנית" את המלה "ובכללים"?)

ה ו ח ל ט

שסעיף 4(א)(6) ייכתב כדלקמן:

"עמד בבחינות בדיני ישראל ובאתיקה מקצועית
בהתאם לתכנית ולכללים שקבע שר המשפטים".

כ ן ה ו ח ל ט

למחוק את המלה "ו-(6)" שמופיעה בשורה שניה
של סעיף 4(ב).

י. קלינגהופר:

ע"י פחיתת המלים "מטעם הוועדה" אנחנו
רוצים להבטיח שאדם יכול לצאת ידי חובתו
גם על ידי כך שנבחר לפני קביעת התכנית והכללים. אם אנחנו מנסחים כך,
אז צריך שהקביעה של התכנית והכללים ע"י שר המשפטים תהיה קודמת
ביחס לעמידה בבחינה, משום שזה עלול להכשיל אנשים. מכל מקום, זהו ענין
של ניסוח.

מר שמגר:

אנחנו נשקול ונבדוק את הדברים. כלומר,
שהתכנית קובעת את הדברים במהותם.

היו"ר י. גולדשמידט:

בסעיף 5 אם אינני טועה, לא היו
הסתייגויות.

בסעיף 6 יש הסתייגויות רציניות יותר.

בדפי ההסתייגויות המצורפים לסטנסיל אנחנו רואים שיסנן דעות שונות
לסעיף קטן (א) של חברי הכנסת אנקוריון וארידור. לסעיף קטן (ב) יש
הסתייגות של ח"כ אביזוהר.

אנו נמשיך בזה בישיבה הבאה.

תודה רבה. הישיבה נעולה.